

UNA CONSEQÜÈNCIA DE L'ÚLTIMA REFORMA DEL CODI PENAL

Pàgines 2 i 3, Editorial

Catalunya suma tres presos més cada dia

La Conselleria de Justícia preveu que les vuit presons en construcció es col·lapsin el 2010

ALERTA DE LA CONSELLERIA DE JUSTÍCIA DE LA GENERALITAT

Les vuit presons en construcció a Catalunya es col·lapsaran el 2010

|| La política penal vigent provoca que el nombre de reclusos creixi cada any en 1.000 persones

|| El manteniment de cada pres costa 60 euros al dia, i les mesures alternatives a la presó, 14 €

JESÚS G. ALBALAT / MERCÈ CONESA
BARCELONA

Les vuit noves presons que la Generalitat està construint o té planificades perquè entrin en funcionament abans del 2010 no donaran l'abast si segueix l'actual ritme de creixement del nombre de reclusos. S'estrenaran i, de seguida, es col·lapsaran. El conseller de Justícia, Josep Maria Vallès, ha explicat a EL PERIÓDICO que aquest col·lapse arribarà si no es modifica amb urgència «la dinàmica excessivament penitenciària» que s'aplica a les persones que cometen algun delictes.

3 presos més cada dia Les nou presons que hi ha actualment en funcionament acullen unes 9.000 persones (7.017 penats i 1.971 presos preventius el 13 de setembre passat). «Aquesta xifra canvia cada dia, però ara, entre els que en surten i els que hi entren, el balanç diari és de tres nous presos cada dia; és a dir, més de 1.000 a l'any», explica Vallès.

El ritme d'entrada creix. Entre el primer semestre del 2005 i el primer del 2006 la població reclusa va augmentar en 625 interns, però amb la progressió actual en serien 1.000. La Generalitat havia previst en els seus plans inicials arribar el 2010 a un cens del voltant d'11.000 reclusos, però al desbocat ritme actual fàcilment seran 13.000.

La radiografia penitenciària de Catalunya –l'única comunitat que té transferides les competències penitenciàries– permet descobrir que hi ha 127 interns per cada 100.000 habitants. En el conjunt d'Espanya hi

ha 144 interns per 100.000 habitants. Aquesta ràtio no és tan elevada en altres països de l'entorn més pròxim, com ara Itàlia, França i Alemanya, on la proporció de ciutadans empresonats és més petita.

42% més en 10 anys En l'última dècada, la xifra de presos a Espanya ha passat de 44.312 de mitjana el 1996 a 62.645, també de mitjana, el 2006. La singularitat del cas és que «la població penitenciària ha augmentat molt i, per contra, el nivell de delinqüència està relativament estabilitzat», subratlla Josep Maria Vallès.

La causa d'aquesta contradicció s'ha de buscar en les reformes del co-

di penal, que han incrementat i allargat les penes de presó i que han reduït els beneficis penitenciaris. «En realitat –subratlla el conseller– no és que ara ingressi més gent a les presons, sinó que en surt molt poca». Vallès puntualitza que no es tracta de «buidar les presons perquè sí, o perquè no se saben gestionar, com afirma l'oposició». «El que passa és que amb la massificació no hi ha manera de portar a terme el mandat constitucional de la rehabilitació del reclus».

60 euros al dia per pres Mantenir un pres en una presó no és barat. A Catalunya costa una mitjana de 60 euros per persona i dia, i això sense comptar el cost de creació d'una plaça penitenciària: 90.150 euros per unitat. Però això no suposa ni de bon tros que els interns visquin a cos de rei.

A causa de la massificació, «hi ha sis persones per cel·la», assegura el titular de Justícia. «Precisament per això s'ha apostat abans que res per construir noves instal·lacions penitenciaris, perquè encara que siguin presos no es poden vulnerar els seus drets a l'assistència sanitària, al sistema educatiu i altres». «Ara bé, en la pròxima legislatura –afegeix Vallès– s'ha de posar èmfasi a aplicar mesures penals alternatives a la presó per a un sector significatiu de la població penitenciària».

4 vegades més barat A les presons catalanes hi conviuen assassins, parricides, capos de màfies organitzades, lladres violents i, també, persones que delinqueixen per primera vegada, camells de poca volada que un dia es van prestar a passar droga, automobilistes imprudents i, també en abundància, persones amb trastorns mentals que més aviat necessiten un psiquiatre que un carceller.

Oferir a aquest segon grup una oportunitat amb mesures alternatives a la presó costa, segons la Conselleria de Justícia, 14,04 euros per persona i dia; és a dir, quatre vegades menys que mantenir-los tancats a la presó. Són xifres per reflexionar-hi, sobretot si es té en compte que l'objectiu penitenciari «no és

Passa a la pàgina següent

tenir la gent tancada, sinó rehabilitar-la perquè no torni a delinquir», matisa el conseller Vallès.

Un 36% són estrangers A la massificació, i a la concentració de les inversions en infraestructures més que a la rehabilitació, s'hi afegeix el repte que suposa que un 36% dels presos que hi ha a les presons catalanes siguin estrangers. «La diversitat dificulta la feina, per exemple en l'àmbit educatiu o en el de formació», explica Vallès.

Diferents idiomes, diferents costums i sis persones convivint a la mateixa cel·la i sota la vigilància d'una estructura que, com que està enormement jerarquitzada, tendeix a generar tensió. Però encara hi ha paradoxes més profundes. «On reinserim –es pregunta el titular de la conselleria de Justícia– els estrangers que no compten amb un entorn familiar i social?».

Llei d'indult del 1870 Vallès no es vol pronunciar obertament sobre si seria convenient o no pensar en un indult més o menys ampli per desmassificar les presons. A més a més, la Constitució prohibeix els indults generalitzats, i els individuals, que sí que poden sol·licitar els condemnats, els dóna el Govern amb comptagotes, probablement per prevenir l'alarma social que genera la reincidència.

«El que ens hem de plantejar primer –diu el conseller– és reformar la llei de l'indult, que data ni més ni menys que del 1870». «Que sigui d'aquesta data –remarca– ja indica que és urgent revisar-la». Però sí que és cert que en altres països s'ha apostat per concedir mesures de gràcia generalitzades (a Itàlia es van indultar gairebé 15.000 presos) a delinqüents menors per esponjar les instal·lacions penitenciàries.

611 dones La població femenina a les presons, tot i que ha crescut, encara és percentualment molt baixa. A les nou presons catalanes hi ha 611 dones (en un cens de 8.988 persones), xifra que a penes suposa el 7% de la població. Els experts temen, però, que per aquest flanc també sorgeixi un creixement imprevist. =

Població reclusa a Catalunya

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE PRESOS

DISTRIBUCIÓ

COMPARACIÓ AMB ALTRES PAÏSOS EUROPEUS

CENTRES PENITENCIARIS ACTUALS A CATALUNYA

PREVISIÓ PER AL DESEMBRE DEL 2010

Fuente: Departament de Justícia (Generalitat de Catalunya)

RICARD GRACIA / FRANCISCO JOSÉ MOLINA

Justícia admet que falten mitjans per aplicar penes alternatives

Vallès reclama que s'inverteixi en els presos i no tan sols en els edificis

«L'opinió pública està molt instal·lada en l'ull per ull», lamenta

M. C. / J. G. A.
BARCELONA

El conseller de Justícia, Josep Maria Vallès, aposta per invertir més fons públics per impulsar mesures alternatives que contribueixin a desmassificar les presons. Es tracta de primar els treballs en benefici de la comunitat, l'assistència a programes formatius o la participació en tractaments de deshabitació a les drogues. Vallès admet que aquestes fórmules, que estan molt arrelades en altres països europeus, no han funcionat bé aquí, encara que aquest any Justícia hi ha destinat 2,3 milions d'euros.

«No es tracta d'obrir les portes de les presons i que els reclusos surtin al carrer». «El que és necessari és més dotació pressupostària i més recursos per a les mesures alternatives», explica el conseller. «Per algunes persones –prosegueix– l'ingrés en un centre penitenciari, en comptes de significar una vacuna contra la reincidència, pot acabar sent un estímul per tornar a delinquir».

Segons Vallès, les mesures alternatives encara s'apliquen d'una manera molt parca als delinqüents primerencs, als autors de delictes menors i a persones relacionades amb el món del tràfic de drogues, «malgrat que

aquests col·lectius –diu– representen bona part de les persones que hi ha als centres penitenciaris».

MÉS POLÍTICA SOCIAL // Però per portar a terme una política alternativa a la presó cal comptar amb altres àmbits externs. «La política penitenciària –assegura Vallès– és part de les polítiques socials». «No es pot contemplar únicament des de la perspectiva de la seguretat i de la custòdia dels delinqüents».

Delicte i falta de recursos sovint transcorren per camins paral·lels. «La població penitenciària neix d'entorns socials molt complicats, en què s'ha d'intervenir de forma preventiva i no esperar que hi actui la via penitenciària com a solució», re-

calca Vallès. O el que és igual, «Justícia requereix la col·laboració d'altres departaments de la Generalitat, com Benestar i Família, Salut, Educació i Treball».

Vallès afirma que hi ha qüestions urgents a realitzar perquè la intervenció penitenciària sigui més efectiva. «Reformar algunes lleis i modificar les prioritats, per donar més rellevància a les mesures alternatives». «I, com a base de tot això, i segurament el més difícil d'aconseguir, treballar per a un canvi de les mentalitats en educació, cultura i, en general, en l'opinió pública, que ara està molt instal·lada en l'ull per ull i dent per dent». «I això és un criteri medievalista i ineficient», insisteix Vallès. ▬

1.576 condemnes de treball en benefici de la comunitat

▶▶ A Catalunya s'estan aplicant 3.126 mesures alternatives a la presó. La majoria, 1.576, són treballs en benefici de la comunitat. Però els jutges no aposten gaire sovint per aquesta opció, perquè falta una estructura suficient. «La judicatura ha arribat a pensar que, com que no hi ha recursos, és millor utilitzar la pena de presó. I han tingut part de raó. Hem de procurar que hi hagi mitjans suficients», remarca el conseller Vallès.

El cost d'un pres

No és un mal recurs didàctic fer saber el que costa a l'erari públic enviar i mantenir a la presó els que incompleixen les lleis penals. A Catalunya, el cost mitjà diari d'un reclus és de 60 euros, i crear la plaça que ocupa costa a la Generalitat uns 90.000 euros d'inversió. Tanta precisió econòmica es coneix quan a Catalunya tenim en marxa la construcció de vuit centres penitenciaris nous, després de no poques polèmiques amb els que seran veïns d'aquests establiments. Aquestes quantitats s'assumirien més bé si

s'anunciés, com és habitual, que amb aquesta inversió es resol la qüestió de l'amuntegament en aquests centres per, com a mínim, una dècada. No és així. Ara se sap que, a més, són insuficients.

Però la xifra que falta encara és més reveladora: el saldo final

entre entrades i sortides de la presó és de tres nous ingressats cada dia, 1.000 a l'any de mitjana. I no hi ha base racional per deduir que l'increment de població genera índexs més alts de delinqüència, perquè aquests es mantenen estables.

La causa principal d'aquesta reserva anticipada de places carceràries és l'enduriment del Codi Penal –iniciat pel PSOE i ampliat pel PP– quant al compliment de les penes. L'exigència que s'allargui l'estada a la presó, la restricció de permisos i del règim obert i l'ampliació de causes de reclusió (com la conducció temerària) expliquen aquest fenomen. Aturar aquesta espiral de despesa té un cost social perquè potser s'hauria d'acabar amb el fàcil recurs del itots a la presó i tornar a l'opció dels càstigs alternatius per als que realment no són un perill per a la vida dels seus semblants.